

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY PRYZSTAJŃ

na lata 2016-2022

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	3
1.1. Wstęp.....	3
1.2. Metodologia.....	5
II. Charakterystyka Gminy Przystajń	7
2.1. Charakterystyka ogólna.....	7
2.2. Środowisko naturalne, ochrona przyrody.....	15
2.3. Walory historyczno-kulturowe.....	16
2.4. Zagospodarowanie przestrzenne.....	16
III. Sfera społeczna	17
3.1. Struktura demograficzna.....	17
3.2. Rynek pracy i bezrobocie.....	17
3.3. Oświata i wychowanie.....	17
3.4. Kultura, sport i rekreacja.....	18
3.5. Ochrona zdrowia.....	19
3.6. Pomoc społeczna.....	19
3.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	20
3.8. Organizacje pozarządowe.....	21
IV. Gospodarka	22
4.1. Przedsiębiorczość.....	22
4.2. Rolnictwo.....	22
V. Infrastruktura techniczna	26
5.1. Infrastruktura komunikacyjna.....	26
5.2. Infrastruktura teleinformatyczna.....	28
5.3. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	28
5.4. Gospodarka odpadami.....	29
5.5. Gospodarka mieszkaniowa.....	29
VI. Analiza SWOT	30
VII. Wizja i misja rozwoju Gminy Przystajń do roku 2022	31
VIII. Strategiczny Program Rozwoju -	32
cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań	
IX. Spójność strategii z dokumentami wyższego szczebla	36
X. Finansowanie	38
XI. Monitoring i ewaluacja strategii	39
XII. Spis tabel	41

I. Wprowadzenie

1.1. Wstęp

Czym jest strategia ?

STRATEGIA – pojęcie o wojskowym rodowodzie – zrobiło w ostatnim czasie zawrotną karierę. W języku potocznym pojęcie to traktowane jest jako synonim wielkich zmian, ważnych decyzji lub nawet gwarancji sukcesu.

Strategia określa główne, długofalowe cele oraz takie kierunki działania i takie wykorzystanie zasobów, które są konieczne do zrealizowania tych celów. Składa się na nią zespół decyzji kształtujących długookresowe zmiany strukturalne, ilościowe i jakościowe.

W przeciwieństwie do strategii, TAKTYKA – stanowiąca typowy wybór wykonawczy – polega na doborze środków realizacji zadania ograniczonego rzeczowo, przestrzennie i czasowo.

Zmierzając do realizacji celu głównego poszukuje się optymalnych rozwiązań na wielu płaszczyznach, doceniając wielość dróg i sposobów prowadzących do niego.

Najogólniej rzecz biorąc strategia stanowi taki program rozwoju, który:

- formułuje cele długofalowe i sposoby realizacji,
- ustala hierarchię tych celów,
- podporządkowuje działania doraźne celom długofalowym,
- jest stale aktualizowany i korygowany,
- ma charakter partnerski /społeczny/.

Zawiera ona próby odpowiedzi na pytania:

- Jaką gmina powinna być ?
- Co należy osiągnąć, jak i kiedy ?
- Jakimi narzędziami należy się posługiwać dla realizacji zakreślonych celów ?

Fazy prac nad strategią:

Procedura planowania strategicznego wiąże się z odpowiedzią na trzy grupy pytań:

- gdzie jesteśmy ?
- dokąd zmierzamy ?
- jak chcemy to osiągnąć ?

W planie strategicznym identyfikuje się więc najistotniejsze problemy rozwojowe, formułuje misję i cele strategiczne oraz wariantowe opcje strategiczne, czyli sposoby osiągnięcia

zakreślonych celów.

Plan strategiczny określa też kierunki i granice działań władz. Formuluje się w nim również zadania operacyjne wynikające z zakreślonych celów strategicznych. Ta część określana jest na ogół planem operacyjnym lub realizacyjnym.

Na proces planowania strategicznego składa się więc kilka wzajemnie powiązanych faz:

- diagnozowanie
- projektowanie
- konsultowanie
- wdrażanie
- monitoring i kontrola.

Celem nadrzędnym każdej strategii jest ożywienie gospodarcze gminy, które w rezultacie doprowadzi do powstania nowych firm i rozwoju już istniejących. Istotnym warunkiem powodzenia strategii jest jej „uspołecznienie”, tzn. zainteresowanie nią i wprężenie do jej budowy jak największej grupy osób aktywnych w gminie. Budowa strategii jest niezbędnym elementem w prawidłowym zarządzaniu gminą.

Do najważniejszych argumentów przemawiających za koniecznością tworzenia strategii zaliczyć należy:

- 1) Już sam fakt, że każdy strategiczny program rozwoju powinien odpowiedzieć na kilka powiązanych ze sobą pytań typu: co robić, aby przyspieszyć rozwój danej miejscowości, jak to robić, skąd na rozwój wziąć środki – świadczy, iż musi się on stać podstawą działalności każdej władzy. Trudno myśleć o rozwoju gminy, o poprawie bytu jej mieszkańców, jeśli nie ma się jasno zarysowanych celów i kierunków rozwojowych. Poddanie pod publiczny osąd zamierzonych kierunków rozwoju pozwala na wyzwolenie oddolne pewnych inicjatyw społecznych w gminie.
- 2) W gminie są instytucje i organizacje, które w różnym stopniu wpływają na sytuację i możliwości rozwojowe gminy, a ich działania bywają często mało aktywne. Zaproszenie ich do współpracy w opracowaniu strategii rozwoju gminy może mieć istotny wpływ na ożywienie prowadzonej przez nie działalności.
- 3) Posiadanie strategii gminnej zapewnia racjonalne dysponowanie i wykorzystanie gminnych środków budżetowych. Unika się zbędnych dyskusji na temat kierunków ich wykorzystania, gdy pewne decyzje uzgodnione zostały już wcześniej, przy wyznaczaniu priorytetowych kierunków rozwoju.

4) Budowa strategii rozwoju gminy jest niezwykle istotnym elementem przy staraniu się o wszelkie środki finansowe z zewnątrz, w tym przede wszystkim środki funduszy Unii Europejskiej.

5) Tworzenie strategii zmusza samorząd i władze gminy nie tylko do gruntownej analizy swego potencjału, ale także sytuacji sąsiednich gmin. W planowaniu strategicznym nie można traktować gminy jako układu zamkniętego, gdyż jej rozwój jest zdeterminowany także warunkami zewnętrznymi.

6) Planowanie strategiczne nastawione na dłuższy horyzont czasowy uczy także lokalne społeczności, że przyszły rozwój na ogół musi odbywać się kosztem zaspakajania potrzeb bieżących. Strategia wymusza niejako kompromis między działaniami doraźnymi a działaniami długofalowymi.

Budowa strategii rozwoju gminy sprowadza się do trzech podstawowych czynności:

1/ opracowanie diagnozy, raportu o stanie gminy (jej zasobach), który określi nam obecne miejsce gminy na ścieżce rozwojowej,

2/ zarysowanie wizji stanu docelowego, tzn. określenie miejsca, w którym za 7 lat chcielibyśmy się znaleźć na tej ścieżce,

3/ w jaki sposób, za pomocą jakich środków należy osiągnąć tak zarysowany cel.

Ostatnią fazą budowy strategii jest opracowanie zestawu konkretnych programów, opisujących praktyczne działania, które powinny być podjęte przez właściwe instytucje, organizacje, podmioty gospodarcze, osoby prywatne.

1.2. Metodologia

Dokument powstał z zastosowaniem metody ekspercko - społecznej, zapewniającej partycypację społeczeństwa w tworzeniu Strategii Rozwoju Gminy oraz udział wszystkich zainteresowanych środowisk. Praca nad strategią odbyła się przy współudziale grona specjalistów, pracowników partnerów Gminy Przystajń, bazując na ich doświadczeniu, wiedzy i opinii. Partycypacja społeczeństwa w tworzeniu wizji przyszłości gminy za sprawą konsultacji społecznych odegrała równie ważną rolę. Wpływ społeczeństwa na życie gminy, poza uczestnictwem w formie aktu wyborczego, jest wartością nieocenioną. W procesie kreowania przyszłości gminy, tworzenia dokumentu strategicznego wszyscy mieszkańcy mieli możliwość aktywnego uczestnictwa. Projekt strategii został udostępniony za pośrednictwem strony internetowej: www.gminaprzystajn.pl.

Strategia Rozwoju Gminy Przystajń na lata 2016-2022

Strategia Rozwoju Gminy Przystajń została przygotowana na podstawie wieloaspektowej diagnozy, która stanowi analizę stanu obecnego z uwzględnieniem najważniejszych dziedzin mających wpływ na jakość życia mieszkańców. Diagnoza dotyczy procesów i zjawisk, jakie miały miejsce w Gminie Przystajń do roku 2015, przyjmując do analizy przedział minimum pięcioletni. Wybrane okresy badawcze wiążą się z dostępnością danych na czas pracy nad dokumentem, jak również w niektórych przypadkach okresami (wybranymi latami) dokonywania badań statystycznych przez Główny Urząd Statystyczny. Przedstawione wyniki diagnozy w wyodrębnionych tematycznie rozdziałach wyrażają stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy, trendy rozwojowe, a także wskazują obszary, w których istnieje konieczność wprowadzenia działań mających na celu ich poprawę. Diagnoza stanu gminy została przygotowana w oparciu o dane statystyczne pozyskane z Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku, jednostek organizacyjnych Gminy oraz partnerów Gminy Przystajń.

W kolejnej części dokumentu, na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej, powstała analiza SWOT gminy: silne strony (wewnętrzne), słabe strony (wewnętrzne), szanse (zewnętrzne) i zagrożenia (zewnętrzne). Analiza SWOT jest więc syntezą najważniejszych wniosków wynikających z raportu stanu obecnego gminy, która uwypukliła atuty i mocne strony, ale również pozwoliła wskazać główne problemy do rozwiązania. Analiza SWOT stanowiła fundament do wypracowania celów strategicznych i operacyjnych, tworzących swoisty „scenariusz” działań koniecznych do podjęcia z wykorzystaniem obszarów prorozwojowych, z dużym potencjałem, a także naturalnych zasobów pozostających w dyspozycji gminy.

Plany rozwojowe gminy opierające się na czterech filarach - obszarach kluczowych, tj. infrastruktura techniczna, kapitał ludzki, gospodarka i środowisko zostały wyartykułowane w formie kierunków działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zamierzonego celu. „Scenariusz” ten będzie jednak podlegał ewolucji wraz z postępującymi w sposób ciągły zmianami w środowisku zarówno wewnętrznym jak i zewnętrznym gminy, dlatego niezwykle ważny jest systematyczny monitoring i w razie potrzeby również ewaluacja strategii. W części końcowej dokumentu zaproponowano sposób monitoringu i ewaluacji oraz wskazano przykładowe, rekomendowane mierniki wykonania zadań. Dokument ten bowiem powinien zmieniać się razem z otoczeniem, podlegać aktualizacji i korekcie, żyć razem z ludźmi, ponieważ dla nich został stworzony.

II. Charakterystyka Gminy Przystajń

2.1. Charakterystyka ogólna

Położenie, miejscowości, ludność.

Gmina Przystajń leży w północno-zachodniej części województwa śląskiego, w powiecie kłobuckim, na skraju Wyżyny Małopolskiej. Jest jedną ze 166 gmin w województwie śląskim i jedną z 9 gmin powiatu kłobuckiego.

Gmina posiada powierzchnię 88,8533 km². Stanowi to: 0,03 % powierzchni kraju, 0,72 % powierzchni województwa śląskiego, 10,00 % powierzchni powiatu kłobuckiego.

Gminę zamieszkuje ok. 6000 mieszkańców. Stanowi to: 0,02 % ludności kraju, 0,13 % ludności województwa śląskiego, 7,18 % ludności powiatu kłobuckiego.

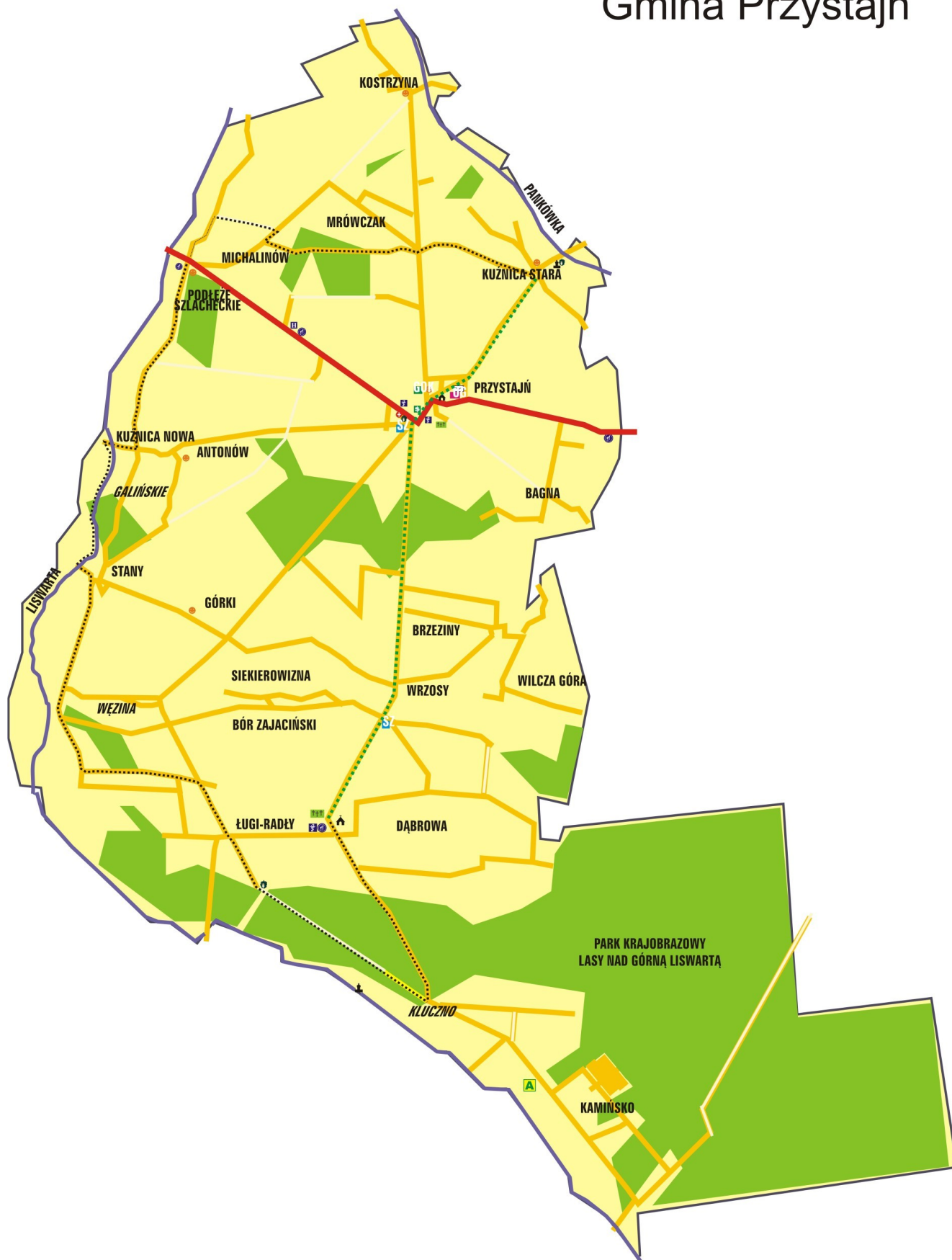
Gęstość zaludnienia gminy Przystajń wynosi 68 osób/km², (powiatu kłobuckiego - 97,9; województwa - 394,3; kraju - 121,5 osób/km²). W skład gminy wchodzi 19 miejscowości, skupione w 17 sołectwach.

Tab.1. Miejscowości w Gminie Przystajń (stan na 30.11.2015 r.)

L. p.	Miejscowość	Ludność	Powierzchnia /ha/
1	Antonów	182	196,83
2	Bagna	46	92,51
3	Bór Zajaciński	302	518,72
4	Brzeziny	311	267,28
5	Dąbrowa	92	427,00
6	Górki	209	357,58
7	Kamińsko (łącznie z lasami państwowymi)	170	2435,98
8	Kostrzyna	301	374,31
9	Kuźnica Nowa	102	219,00
10	Kuźnica Stara	446	284,91
11	Ługi-Radły	410	953,69
12	Michalinów	82	98,75
13	Mrówczak	165	166,16
14	Podłęże Szlacheckie	316	324,38
15	Przystajń	2266	1309,58
16	Siekierowizna	112	130,83
17	Stany	202	388,19
18	Wilcza Góra	95	245,97
19	Wrzosy	136	93,66
		5945	8885,33

Gmina graniczy z 5 innymi gminami województwa śląskiego, a to: Krzepice (od północy), Panki (od północnego wschodu), Wręczyca Wielka (od południowego wschodu), Ciasna i Herby (od południa) oraz położoną w woj. opolskim gminą Olesno (od zachodu).

Gmina Przystajń

Matematyczno-geograficzne położenie centrum gminy (miejscowość Przystajń) wyznaczają współrzędne: 50° 53' szerokości geograficznej północnej i 18° 41' długości geograficznej wschodniej. Terytorium gminy jest rozciągnięte południkowo w najszerszym miejscu 13 km. Najbardziej na północ jest wysunięte w Kostrzynie, a na południe w Kamińsku.

Ukształtowanie powierzchni

Na obszarze gminy można wydzielić następujące jednostki morfologiczne: Pagóry Brzezińskie; wysoczyznę polodowcową i doliny rzeczne.

Pagóry Brzezińskie na terenie gminy stanowią fragment piaskowcowych wzniesień wnoszący się ponad otaczający obszar falistej równiny morenowej. Nie mają one przebiegu prostoliniowego lecz rozczłonkowane są na szereg pojedynczych wzniesień. Wzniesienia te stanowią garby i pagóry o łagodnych stokach wnoszące się od 10–30 m. ponad poziom zasypania piaszczystego. Występują one w południowo-wschodniej oraz środkowej części gminy i są w całości zalesione. Pagóry Brzezińskie na terenie gminy osiągają kulminację na wzniesieniach na północ od Kamińska – *Dębowa Góra* (301,2 m n.p.m.) i obniżają się w kierunku północno-zachodnim (*Brzęczykowa Góra* 283,1 m n.p.m., *Sylogowa Góra* 278 m n.p.m., *Cybata Góra* 278 m n.p.m.) do 260 m n.p.m. nad Liswartą. Spadki terenu w obrębie spłaszczeń wynoszą 0-2 %, w obrębie stoków do 5 %.

Wysoczyzna polodowcowa zajmuje prawie całą powierzchnię gminy. Rzeźbę obszaru stanowi w przewadze falista i nisko falista mało urozmaicona wysoczyzna o spadkach 0-2 %, zbudowana z utworów lodowcowych i wodnolodowcowych, spod których miejscami wychodzą utwory starsze. Obszar wysoczyzny łagodnie opada w kierunku południowo-zachodnim i zachodnim ku dolinie Liswarty i w kierunku północnym ku dolinie Pankówki.

Doliny rzeczne wyraźnie zaznaczają się w krajobrazie gminy. Tworzą je rzeki Liswarta oraz Pankówka z dopływami. Na odcinku Kuźnica Nowa - Podłęże Szlacheckie rzeka Liswarta przelamuje się przez Pagóry Brzezińskie, a dolina jej ma charakter doliny przełomowej. Dno doliny Liswarty na terenie gminy przebiega na wysokości 242 - 280 m n.p.m. Płaskodenna dolina Liswarty posiada system teras wykształconych w materiale czwartorzędowym. Pankówka płynie w nieckowatej dolinie o płaskim dnie, w której można wyróżnić terasę zalewową i wyższą nadzalewową.

Pozostałe ciekie są słabo wcięte w wysoczyznę a ich nieckowate doliny są często podmokłe i zabagnione. Wysokość bezwzględna obszaru gminy waha się od 301,2 m n.p.m. (*Dębowa Góra*) do 220 m n.p.m. (dolina Liswarty w półn. części gminy). Deniwelacje terenu dochodzą do 81 m.

Budowa geologiczna

Obszar gminy Przystajń znajduje się w części północno-zachodniej monokliny Śląsko-Krakowskiej. Charakteryzuje się ona monoklinalnym ułożeniem warstw starszego podłoża. Zapadają one łagodnie ku północnemu-wschodowi pod niewielkim kątem 1-5 °. Obszar budują następujące utwory geologiczne: 1/ jurajskie i 2/ czwartorzędowe.

1/ Utwory jurajskie: Utwory jury dolnej – lias są najstarszymi skałami nawierconymi na obszarze gminy. Stanowią je tzw. warstwy łysieckie, wykształcone jako ility szare z muskowitem z przewarstwieniami drobnoziarnistych piaskowców oraz łupki. Tworzą one wychodnie w okolicach miejscowości Kuźnica Nowa, Siekierowizna i Ługi-Radły. Utwory jury środkowej – dogger reprezentują w spągu tzw. warstwy kościeliskie wykształcone w postaci piaskowców drobnoziarnistych oraz piasków luźnych o różnym ziarnie. Warstwy od siebie oddzielone są partiami ilastymi. Miąższość warstw kościeliskich jest rzędu ok. 40 m. Tworzą one wychodnie na południe od miejscowości Przystajń oraz w Podłężu Szlacheckim nad Liswartą. Bezpośrednio na warstwach kościeliskich zalega kompleks tzw. iłów rudonośnych doggeru dolnego.

2/ Utwory czwartorzędowe pokrywają znaczne części obszaru gminy. Miąższość ich jest zmienna i waha się w granicach od 1-60 m, średnio wynosi kilkanaście metrów.

Plejstocen – reprezentowany jest przez piaski i żwiry wodnolodowcowe, piaski i żwiry z głazami lodowcowymi oraz gliny zwałowe. W dolinie Liswarty występują piaski i żwiry teras akumulacyjnych, średnio i drobnoziarniste. Są one najmłodszymi osadami plejstocenu.

Holocen – reprezentują piaski rzeczne, namuły, torfy oraz piaski wydymowe. Piaski rzeczne, namuły występują w dolinach współcześnie płynących rzek i potoków. Piaski wydymowe to utwory akumulacji dolinnej. Są one najczęściej drobnoziarniste i cechują się bardzo dobrym wysortowaniem oraz warstwowaniem krzyżowym. Nieliczne wydmy występują na południu gminy.

Surowce mineralne

Na terenie gminy występują następujące surowce mineralne: piaski zwałowe, piaski i żwiry akumulacji lodowcowej eksploatowane lokalnie na potrzeby budownictwa na terenie całej gminy, piaski i żwiry udokumentowane w złożu na terenie lasów państwowych w okolicach wyniesienia Dębowa Góra, ility jurajskie w miejscowości Kostrzyna.

Gleby i użytkowanie terenu

Na obszarze gminy Przystajń występujące gleby w przeważającej większości wykształcone są w materiale czwartorzędowym zwałowym lub wodnolodowcowym. Mniejszość stanowią gleby powstałe ze skał jurajskich: iłów i piaskowców. Pod względem typologicznym większość gleb

w obrębie wysoczyzny należy do typu bielcowego (pseudobielice), rzadziej do typu gleb brunatnych; lokalnie występują czarne ziemie. W dolinach rzek i strumieni wykształciły się gleby hydrogeniczne (mułowo-torfowe i torfowe). Pod względem składu mechanicznego, większość gleb wytworzonych jest z piasków o różnym stopniu zaglinienia, t.j. od piasków luźnych i słabogliniastych, poprzez piaski gliniaste lekkie, gliny oraz ropy.

Tab.2. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy

Wyszczególnienie	ha	%
Użytki rolne	5614	63,2
Lasy	2711	30,5
Tereny zainwestowane i inne	560	6,3
Powierzchnia ogółem	8885	100,0

Wody

Wody powierzchniowe

Cały obszar gminy znajduje się w zasięgu dorzecza rzeki Warty, będącej dopływem Odry.

Obszar gminy odwadnia rzeka Liswarta z dopływami, z których największym jest Pankówka. Zachodnią i południowo-zachodnią część gminy odwadnia rzeka Liswarta z krótkimi, prawobrzeżnymi dopływami, które biorą początek w Pagórach Brzezińskich. Część wschodnią odwadnia rzeka Pankówka z dopływami. Między Liswartą i jej dopływem Pankówką przebiega dział wodny IV rzędu.

Rzeka Liswarta bierze swój początek w okolicach miejscowości Mzyki koło Boronowa, biegnie po zachodniej części gminy, pod Krzepicami skręca w prawo i równoleżnikowo dopływa do Warty. Liswarta płynie w rozległej płaskodennej dolinie początkowo w kierunku północno-zachodnim, skręcając koło miejscowości Ługi-Radły ku północy; pod Krzepicami skręca w prawo i równoleżnikowo dopływa do Warty. Rzeka stanowi zarazem zachodnią granicę administracyjną gminy, a także granicę powiatów: kłobuckiego i oleskiego i województw: opolskiego i śląskiego.

Ogólna długość jej biegu wynosi 93 km, z czego na odcinek graniczny przypada ok. 21 km. Rzeka na w/w odcinku jest uregulowana, a jej dolina zmeliorowana. Średnia głębokość rzeki w korycie uregulowanym wynosi ok. 1,5 m. Średnia szerokość dna wynosi 10 m., a lustra wody 14-15 m. Średni spadek rzeki wynosi 2-3 % . Średnia szybkość przepływu wynosi 0,48 m/sek.

Rzeka Pankówka tylko w środkowym biegu płynie przez obszar gminy. Bierze ona swój początek w okolicach miejscowości Długi Kąt (gm. Wręczyca Wielka) i uchodzi do Liswarty w Starokrzepicach za młynem. Średnia głębokość rzeki wynosi ok. 0,5 m. Średni spadek rzeki

Strategia Rozwoju Gminy Przystajń na lata 2016-2022

wynosi 2 %. Średnia wysokość brzegów – 1-1,5 m. Średnia szybkość przepływu wynosi 0,48 m/sek. Całkowita powierzchnia zlewni Pankówki wynosi 132,0 km².

Wody podziemne

Na obszarze gminy występują dwa piętra wodonośne: t.j. czwartorzędowe i jurajskie.

Piętro wodonośne czwartorzędowe

Kształtowanie się pierwszego poziomu wód gruntowych uwarunkowane jest budową geologiczną i rzeźbą terenu. W obrębie dolin rzecznych Liswarty i Pankówki, wypełnionych w przewadze utworami o dużej przepuszczalności, zwierciadło występuje na ogół o charakterze ciągłym na niewielkiej głębokości 0-2 m. od powierzchni terenu. Wody warstwy o swobodnym zwierciadle pozwalają uzyskać wydajność studni nawet do kilkunastu m³/h/1m depresji. Na pozostałym obszarze, gdzie miąższość utworów piaszczysto-żwirowych jest zróżnicowana i wynosi od kilku do kilkudziesięciu metrów, a lokalnie brak jest pokrywy czwartorzędowej, zwierciadło wody gruntowej kształtuje się na zmiennym poziomie w zależności od miąższości utworów lodowcowych oraz od podścielających lub przedzielających je utworów gliniastych. Zwierciadło wody swobodne lub pod ciśnieniem do 1,5 atm. występuje na różnej głębokości. Wydajność z pojedynczych utworów jest zróżnicowana i waha się od 0,0 do kilku m³/h. Poziom ten jest eksploatowany przez studnie kopane.

Piętro wodonośne jurajskie

Z uwagi na różne wykształcenie utworów jurajskich wyróżniamy następujące poziomy wodonośne: 1) piaskowców międzyrudnych; 2) piaskowców kościeliskich; 3) retyko-liasu. Poziom piaskowców międzyrudnych posiada zmienne rozprzestrzenienie i zmienną wydajność poniżej 0,5 m³/h/1m depresji.

Poziom piaskowców kościeliskich występuje w północnej części gminy. Najbardziej wodonośna jest spągowa część piaskowców kościeliskich. Granica występowania stropu warstwy wodonośnej oscyluje w granicach 4 do 80 m. Wody szczelinowe i warstwowe występują pod znacznym ciśnieniem. Możliwość uzyskania wydajności jednostkowej jest rzędu kilku m³/h/1m depresji. Jest to podstawowy poziom wodonośny obszaru gminy.

Poziom retyko-liasu zalega w południowej części gminy. Charakteryzuje się on mało korzystnymi warunkami hydrogeologicznymi ze względu na duże zmienności warstw wodonośnych (wody szczelinowo-warstwowe) i niewielką wydajnością jednostkową, poniżej 1 m³/h/1m. depresji.

Warunki pogodowe i klimatyczne

Gmina Przystajń położona jest, podobnie jak cała Polska, w strefie umiarkowanej, środkowoeuropejskiej. Warunki pogodowe i klimatyczne są tu kształtowane w mniejszym stopniu przez lokalne czynniki, aniżeli przez napływające masy powietrza. Nad nasz teren napływają prawie wszystkie typy mas powietrznych wyróżniane na półkuli północnej. Głównie jest powietrze podzwrotnikowo-morskie przychodzące z wyżu azorskiego oraz polarno-morskie z nad północnego Atlantyku. Ich wyraźny wpływ zaznacza się przez ponad połowę dni w roku, zwłaszcza latem oraz na początku i końcu zimy. Przynoszą one ze sobą zachmurzenie i deszcze. Latem są przyczyną dużych opadów, a zimą odwilży i mgieł.

Gmina Przystajń leży w Częstochowsko-Kieleckiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej, charakteryzującej się długością okresu wegetacyjnego 200-210 dni, opadem 700-800 mm, liczbą dni z przymrozkiem 112-130, czasem trwania pokrywy śnieżnej – 50-80 dni.

Warunki termiczne

Średnia temperatura roczna wynosi $+7,5^{\circ}\text{C}$, średnia temperatura miesiąca najchłodniejszego (stycznia) $-2,5^{\circ}\text{C}$, zaś najcieplejszego (lipca) $+17,5^{\circ}\text{C}$ do $+18^{\circ}\text{C}$. Średnia roczna liczba dni z przymrozkiem wynosi 120-125. Okres bezprzymrozkowy wynosi 150-160 dni. Dni zimowych jest średnio w roku 40, przy czym zanikają one już w marcu. Okres wegetacyjny średnio w wieloleciu trwa ok. 213 dni.

Wilgotność powietrza i częstotliwość mgieł

W ciągu roku wilgotność względna osiąga najwyższą wartość w miesiącach zimowych (ponad 80 %), najniższe wartości osiąga w końcu wiosny i początku lata. Wartości niedosytu wilgotności osiągają swoje maksimum latem, a minimum w miesiącach zimowych. Występowanie mgieł jest bardzo zróżnicowane przestrzennie. Liczba mgieł na obszarze gminy jest znaczna i sięga 50-60 dni w roku, przy maksimum jesienno-zimowym oraz minimum w końcu wiosny i lata.

Zachmurzenie

Dni pochmurnych w roku jest średnio 120-150. Najczęściej występują one od listopada do stycznia, kiedy stanowią ponad połowę dni miesiąca, najrzadziej zaś występują w sierpniu.

Opady atmosferyczne

Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi 650-700 mm.

Dni z opadem jest średnio w roku ok. 170, przy maksimum w styczniu i grudniu oraz minimum we wrześniu i październiku. Opad śnieżny występuje w około 50 dniach (listopad- marzec).

Wiatry

Na terenie gminy najczęstszym kierunkiem wiatru jest kierunek zachodni. Zimą i jesienią obok

wiatru zachodniego wyraźnie przeważa kierunek południowo-zachodni, wiosną i latem – północno-zachodni. Wiatry południowe występują z większą częstotliwością w chłodnej porze roku, północne w cieplej. Największe prędkości wiatru notowane są z kierunków południowych, południowo-zachodnich i zachodnich. Największa częstotliwość wiatrów silnych obserwowana jest w chłodnej porze roku.

Szata roślinna i świat zwierzęcy

Lasy

Lasy na terenie gminy Przystajń zajmują łącznie powierzchnię 2618 ha, w tym lasy państwowe – 2208 ha. Lasy państwowe w całości są położone na terenie nadleśnictwa Herby. Pod względem przyrodniczym lasy te znajdują się w zasięgu Krainy VI-tej tzw. Krainy Małopolskiej, 6-tej dzielnicy przyrodniczo-leśnej tzw. Woźnicko-Wieluńskiej.

Na terenie gminy występują lasy o różnych typach siedliskowych. Dominuje suboceaniczny bór świeży, znacznie zróżnicowany - od wariantu suchego, aż do postaci wilgotnych, przechodzącej w śródlądowy bór wilgotny. Do często spotykanych zbiorowisk należy także kontynentalny bór mieszany. Wśród występujących drzewostanów zdecydowanie dominującym gatunkiem jest sosna. Zajmuje ona aż 90 % ogólnej powierzchni zalesionej. Prócz sosny dominującymi gatunkami są także: olsza – 4,7 %, brzoza – 2,7 % i dąb – 1,4 % powierzchni zalesionej. Obok w/w gatunków niewielką powierzchnię (poniżej 1 %) zajmuje świerk, buk i modrzew.

Wiek występujących drzewostanów kształtuje się następująco:

- do 40 lat – 35,7 % ogólnej powierzchni
- 41-60 lat – 25,7 %
- 61-80 lat – 23,8 %
- pow. 80 lat – 14,8 %.

Roślinność

Flora gminy jest mało zróżnicowana, a przede wszystkim brak jest gatunków rzadkich. W tej sytuacji do najciekawszych gatunków roślin zaliczyć można:

- *Trzcinnik owłosiony* – trawa rozłogowa. Występuje w lasach w Kamińsku na niewielkich płatach bagiennego boru trzciniowego,
- *Szczodrzeniec czerniący* – niewysoki krzew z rodziny motylkowatych (lasy w Kamińsku),
- *Janowiec ciernisty i Janowiec włosisty* – krzewy z rodziny motylkowatych (lasy w Kamińsku),
- *Wąkrota zwyczajna* – gatunek subatlantycki, spotykana na skraju lasów w dolinie Liswarty,
- *Mącznica lekarska* – gatunek pod częściową ochroną. Spotykany w lasach w Kamińsku,

- *Turzyca drżączkowata*, tzw. trawa morska – należy do rodziny turzycowatych czyli tzw. traw kwaśnych. Występuje w dolinie Pankówki blisko jej uregulowanych brzegów,
- *Goździeniec okółkowy* – dwuletni chwast z rodziny goździkowatych o licznych rozestłanych łodyżkach. Znaleziony na pogorzelisku leśnym w Kamińsku,
- *Rudbekia naga* – bylina z rodziny złożonych, dorastająca do wys. 2 m. Spotykana wśród zarośli wierzbowych przy uregulowanym korycie Liswarty (Kuźnica Nowa, Ługi-Radły),
- *Riccia fluitans* – wątrobowiec. Znaleziony w zbiorniku wodnym w Widawie.

Fauna

Istniejące informacje o faunie terenu gminy Przystajń są fragmentaryczne i dotyczą jedynie ptaków oraz ssaków. Z motyli stwierdzono występowanie kilkunastu pospolitych i szeroko rozpowszechnionych gatunków, zaś z chrząszczy przedstawiciele biegaczowatych. W latach 1985-1990 odnotowano 83 gatunki ptaków lęgowych. Z ssaków odnotowano następujące gatunki: kret, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, rzęsorek rzeczek, nietoperze: nocek duży i gacek wielkouch, dziki królik, zając, wiewiórka, nornica ruda, polnik bury, polnik zwyczajny, mysz domowa, szczur wędrowny, badylarka, mysz polna, lis, borsuk, kuna leśna, kuna domowa, tchórz zwyczajny, gronostaj, łasica łaska, dzik, sarna i jelen szlachetny.

2.2. Środowisko naturalne, ochrona przyrody

Parki krajobrazowe

Południowa część gminy znajduje się na terenie utworzonego 1 stycznia 1999 roku parku krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Park wchodzi w skład Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, a zarząd nad Parkiem sprawuje Oddział Biura Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Kalinie.

Pomniki przyrody

- ❖ Aleja 4 drzew: 2 lipy drobnolistne o obwodach 340 i 300 cm, oraz 2 lipy szerokolistne o obwodach 268 i 232 cm, położone w Kuźnicy Starej w parku obok zabytkowego dworku.
- ❖ Sosna pospolita o obwodzie 193 cm rosnąca w miejscowości Ługi-Radły ul. Leśna.
- ❖ Dąb szypułkowy, rosnący na Skwerze Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Chronione gatunki roślin

Gmina Przystajń należy do wyjątkowo ubogich w rzadkie i chronione gatunki roślin. Odnotowano dotąd zaledwie kilkanaście gatunków chronionych, w tym 8 podlegających ochronie całkowitej.

Gatunki podlegające ochronie całkowitej to: Bluszcz pospolity, Widłak goździsty, Pełnik

europijski, Sasanka łąkowa, Sasanka wiosenna, Grażel żółty, Pomocnik baldaszkowaty, Storczyk szerokolistny.

Chronione gatunki zwierząt

- owady: wszystkie gatunki biegaczowatych z rodziny *Carabus* oraz wszystkie gatunki trzmieli;
- ptaki: wszystkie występujące gatunki ptaków z wyjątkiem: ptaków łownych, sroki i wrony siwej oraz w okresie ochronnym: kawki, wróbla domowego i mazurka;
- ssaki: kret i łasica łąska.

2.3. Walory historyczno-kulturowe

Zabytki architektury i budownictwa wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków:

- kościół parafialny p.w. „Świętej Trójcy” w Przystajni, murowany, 1752-1797;
- dwór w Kuźnicy Starej, murowany, I poł. XIX w., klasycystyczny, przebudowany 1920;
- drewniana zagroda młynarska w Kamińsku-Klucznie (młyn wodny+dom), 4 ćw. XIX w.;
- kuźnica w Kuźnicy Starej, od pocz. XX w. młyn wodny, mur.-drewn., koniec XVIII w., przebudowany pocz. XX w.;
- cmentarzysko kultury łużyckiej w Dąbrowie.

Inne obiekty zabytkowe:

- budynek w Przystajni tzw. „Sukiennice” , murowany, ok. 1914 r.;
- zespół kościoła parafialnego p.w. „Najświętszego Serca Pana Jezusa” w Ługach-Radłach (kościół murowany, 1930-31; plebania, murowana, lata 20 XX w.);
- młyn wodny w Kuźnicy Nowej, drewniany, pocz. XX w.;
- kapliczka w Podłężu Szlacheckim, murowana 1864;
- park podworski w Podłężu Szlacheckim;
- kapliczka w Borze Zajacińskim;
- cmentarz w Przystani;
- cmentarz w Ługach-Radłach;
- kilkanaście domów drewnianych na terenie całej gminy.

2.4. Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Przystajń posiada Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla całego obszaru gminy. W roku 2015 dokonano aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

III. Sfera społeczna

3.1. Struktura demograficzna

Tab. 3. Struktura ludności w gminie w przedziałach wiekowych w roku 2015

Ludność w wieku	M	K	R-m	% ogółem
0 - 6 lat	214	209	423	7,12
7 - 15 lat	278	236	514	8,65
16 - 18 lat	102	101	203	3,41
19 - 65 lat	2035	-	2035	34,23
19 - 60 lat	-	1706	1706	28,70
pow. 65 lat	326	-	326	5,48
pow. 60 lat	-	738	738	12,41
Ludność ogółem	2955	2990	5945	100,00

Tab. 4. Struktura ludności w gminie w roku 2015

Ludność w wieku	M	K	R-m	% ogółem
Przedprodukcyjnym	594	546	1140	19,18
Produkcyjnym	2035	1706	3741	62,92
Poprodukcyjnym	326	738	1064	17,90
Razem	2955	2990	5945	100,00

3.2. Rynek pracy i bezrobocie

Tab. 5. Bezrobocie w gminie /stan październik 2015 r. /

Liczba bezrobotnych		Z liczby bezrobotnych liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku			Ofert pracy	Stopień natężenia bezrobocia %
ogółem	kobiet	ogółem	kobiet	% ogółu		
184	90	22	7	12,0	3	4,9

Stopa bezrobocia za wrzesień 2015 r. Powiat kłobucki - 11,5 %, województwo śląskie - 8,2 %, kraj - 9,7 %.

3.3. Oświata i wychowanie

Przedszkola

Nauczanie i wychowanie przedszkolne na terenie gminy zapewnione jest przez:

1/ Gminne Przedszkole Publiczne w Przystajni z oddziałami: w Przystajni, Kuźnicy Starej, Górkach i Kostrzynie.

2/ Oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej w Borze Zajacińskim.

W w/w przedszkolach i oddziałach zatrudnionych jest 19 nauczycieli. Przedszkola dysponują 235 miejscami przedszkolnymi dla dzieci, w tym:

- oddział w Przystajni: 2 x 25 i 2 x 23,

Strategia Rozwoju Gminy Przystajń na lata 2016-2022

- oddział w Górkach: 22,
- oddział w Kuźnicy Starej: 22,
- oddział w Kostrzynie: 22,
- oddział Bór Zajaciński: 2 x 25.

Baza przedszkolna jest wystarczająca dla zapewnienia usług w zakresie wychowania przedszkolnego. W roku szkolnym 2015/2016 do przedszkoli jest przyjętych 153 dzieci, w tym: GPP w Przystajni z oddziałami: 153 dzieci, oddziały przy w Borze Zajacińskim: 33 dzieci.

Jednak ze względu na zmiany prawne będzie konieczność rozbudowy bazy w Szkole Podstawowej w Borze Zajacińskim.

Szkoły podstawowe i gimnazja

Na terenie gminy funkcjonują:

- 1/ Zespół Szkół w Przystajni, w skład którego wchodzi: Gimnazjum (10 oddziałów) i Szkoła Podstawowa (15 oddziałów),
- 2/ Publiczna Szkoła Podstawowa w Borze Zajacińskim - 6 oddziałów.

Tab. 6. Liczba uczniów w roku szkolnym 2015/2016

Szkoła Podstawowa w Przystajni	Szkoła Podstawowa w Borze Zajacińskim	Gimnazjum w Przystajni	Ogółem
301	86	187	574

W szkołach podstawowych i gimnazjum zatrudnionych jest 68 nauczycieli.

Na terenie gminy nie funkcjonują szkoły średnie. Młodzież z terenu gminy, uczęszcza do szkół średnich w miejscowościach: Kłobuck, Krzepice, Częstochowa, Olesno.

3.4. Kultura, sport i rekreacja

Czytelnictwo publiczne na terenie gminy zapewnia Gminna Biblioteka Publiczna w Przystajni.

Tab. 7. Dane statystyczne Gminnej Biblioteki Publicznej w Przystajni

Wyszczególnienie	2014 r.
Zbiory biblioteczne – książki, (woluminów)	16000
Tytuły czasopism bieżących (szt.)	8
Pow. pomieszczeń bibliotecznych (m ²)	107
Ilość miejsc dla czytelników (szt.)	8
Liczba wypożyczeń	14300
Liczba czytelników zarejestrowanych	786

Działalność kulturalna na terenie gminy realizowana jest przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji. Działalność kulturalna prowadzona jest także przez Zespoły śpiewacze: Koniczynki

i Lawenda oraz Koła Gospodyń Wiejskich.

Bazę kultury fizycznej, sportu i rekreacji na terenie gminy tworzą:

1/ stadion sportowy w Przystajni ul. Bór 17, który posiada boiska do piłki nożnej i gier małych,

2/ kompleks sportowo-rekreacyjny przy ul. Targowej w Przystajni, w skład którego wchodzi:

- boisko do tenisa ziemnego,
- boisko do siatkówki plażowej,
- siłownia na wolnym powietrzu,

3/ hala sportowa przy Zespole Szkół w Przystajni,

4/ kompleks boisk przy szkole Podstawowej w Borze Zajacińskim,

5/ kompleks boisk przy Zespole Szkół w Przystajni (boisko do piłki nożnej, siatkówki plażowej, bieżnia lekkoatletyczna, skocznia w dal, rzutnia kulą).

Przez teren gminy przebiegają następujące znakowane szlaki turystyczne:

1/ trasa pieszo-rowerowa Panki-Przystajń,

2/ „Liswarciański Szlak Rowerowy”,

3/ szlak rowerowy „Dookoła Gminy Przystajń”.

3.5. Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę zdrowotną na terenie gminy zapewnia Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kłobucku poprzez:

- Ośrodek Zdrowia w Przystajni wraz z gabinetem rehabilitacyjnym w Górkach,
- Ośrodek Zdrowia w Ługach-Radłach.

Pozostałe świadczenia zdrowotne realizowane są przez ZOZ w Kłobucku.

Na terenie gminy funkcjonuje także kilka prywatnych gabinetów lekarskich.

3.6. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przystajni. Opieką społeczną objęto w 2014 roku 110 rodzin o łącznej liczbie osób w rodzinach 332. W rodzinach tych przyznano świadczenia dla 332 osób.

Pracą socjalną zostało objętych 127 rodzin, w tym: 54 rodziny (119 osób) objęto pracą socjalną bez świadczeń finansowych.

Powodami do przyznania pomocy były:

- ubóstwo: 83 rodziny,
- ochrona macierzyństwa: 23 rodziny,

Strategia Rozwoju Gminy Przystajń na lata 2016-2022

- bezrobocie: 63 rodziny,
- niepełnosprawność: 34 rodziny,
- długotrwała choroba: 17 rodzin,
- zdarzenia losowe: 2 rodziny,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych: 28 rodzin, w tym:
rodzin niepełnych: 15 rodzin, rodzin wielodzietnych: 9 rodzin, trudności po opuszczeniu zakładu karnego: 4 rodziny.

W większości osób i rodzin występowało po kilka grup dyspanseryjnych (powodów) jednocześnie.

Tab. 8. Struktura świadczeń w roku 2014 .

Rodzaj świadczenia	Liczba osób	Liczba świadczeń
Zasiłki stałe	20	127
Schronienie	1	212
Sprawienie pogrzebu	1	1
Usługi opiekuńcze	1	194
Zasiłki okresowe	178	380
Zasiłki celowe i w naturze	94	411
Posiłki w szkołach	114	11173
Odpłatność za domy pomocy społecznej	3	35
Dodatki mieszkaniowe	1 rodzina	
Dodatek energetyczny	1 rodzina	

3.7. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego realizowane są przez Komendę Powiatową Policji w Kłobucku.

Tab.9. Kategorie przestępstw stwierdzonych w Gminie Przystajń w roku 2014.

Wyszczególnienie	liczba
Kradzież	9
Kradzież z włamaniem	6
Kradzież i kradzież z włamaniem do samochodu	1
Rozbój	0
Oszustwo	2
Zniszczenie mienia	3
Uszkodzenie ciała	1
Bójka i pobicie	1
Naruszenie zakazu sądowego	9
Postępowania narkotykowe	1
Postępowanie mandatowe, czynności wyjaśniające, wykroczenia - ogółem	107

Ochronę przeciwpożarową zapewnia Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kłobucku oraz 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu Gminy Przystajń.

Tab. 10. Kategorie zdarzeń w Gminie Przystajń w roku 2014.

Požary	Zdarzenia miejscowe	Ćwiczenia	Razem
28	41	12	81

3.8. Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Przystajń funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

1. 11 stowarzyszeń ochrony przeciwpożarowej:
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Przystajni,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Kuźnica Starej,
 - Ochotnicza Straż Pożarna Antonów-Kuźnica Nowa,
 - Ochotnicza Straż Pożarna Wrzosy-Brzeziny,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Wilczej Górze,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Ługach- Radłach,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowie,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Kamińsku,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Górkach-Stanach,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Podłężu Szlacheckim,
 - ZOSP RP - Oddział gminny w Przystajni.
2. Stowarzyszenie kultury fizycznej: Klub Sportowy „Płomień” Przystajń;
3. Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów- oddział rejonowy w Przystajni;
4. Związek Harcerstwa Polskiego – chorągiew Kłobuck;
5. Lokalna Grupa Działania „Zielony Wierchołek Śląska”;
6. Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych – Sekcja Przystajń;
7. Koła Gospodyń Wiejskich.

IV. Gospodarka

4.1. Przedsiębiorczość

Tab.11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na 30 listopada 2015 r.)

Wyszczególnienie	Liczba
Zarejestrowanych podmiotów ogółem:	266
<i>z tego wg. działalności:</i>	
- produkcja	17
- usługi przemysłowe	20
- produkcyjno-usługowe	15
- budownictwo	43
- handel	78
- gastronomia	4
- transport i pozostałe usługi mater.	32
- usługi niematerialne	57

Na terenie gminy brak jest tzw. dużych pracodawców.

4.2. Rolnictwo

Tab.12. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy

Wyszczególnienie	ha	%
Powierzchnia ogółem	8885	100,0
Użytki rolne	5614	63,2
▪ grunty rolne	4223	47,5
▪ sady	30	0,3
▪ łąki	962	10,8
▪ pastwiska	399	4,5
Lasy ogółem:	2711	30,5
▪ lasy państwowe	2208	24,8
▪ lasy gminne i prywatne	503	5,7
Tereny zainwestowane i inne	560	6,3

Tab.13. Zestawienie klas bonitacyjnych gruntów ornych

Klasa bonitacji	Pow. (w ha)	%
I	0	0,00
II	0	0,00
IIIa,b	0	0,00
IVa	94	2,30
IVb	865	21,20
V	2332	57,16
VI	787	19,29
VIz	2	0,05
Razem:	4080	100,00

Tab.14. Zestawienie klas bonitacyjnych użytków zielonych

Klasa bonitacji	Powierzchnia /ha/			%
	łąki	pastw.	razem	
I	0	0	0	0,00
II	0	0	0	0,00
III	39	3	42	2,86
IV	692	179	871	59,29
V	237	241	478	32,54
VI	6	62	68	4,63
VIz	0	10	10	0,68
Razem:	974	495	1469	100,00

Powierzchnia użytków rolnych stanowi 63 % powierzchni wszystkich gruntów na terenie gminy. Jest to dokładnie tyle samo co % powierzchni użytków rolnych Powiatu Kłobuckiego.

Kompleksy glebowo-rolnicze

Kompleksy gruntów ornych

Kompleks 4 – żytni bardzo dobry /pszenno-żytni/

- obejmuje gleby utworzone z piasków gliniastych lekkich i mocnych całkowitych lub na zwięźlejszym podłożu. Gleby tego kompleksu wykorzystane są pod uprawę warzyw, pszenicy, a także żyta i ziemniaków. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane są one do IVa klasy bonitacyjnej. Kompleks ten obejmuje powierzchnię 37 ha – 1,5 %. Występuje w dwóch kompleksach na terenie miejscowości Górki i Przystajń.

Kompleks 5 – żytni dobry

- obejmuje gleby utworzone z piasków gliniastych lekkich i mocnych, całkowitych lub podścielonych gliną lub iłem. Gleby tego kompleksu są wrażliwe na susze i uważane za gleby typowo żytnio – ziemniaczane. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do IVa i IVb klasy bonitacyjnej. Kompleks zajmuje powierzchnię 182 ha – 7,2 %. Występuje w sąsiedztwie kompleksu 4-go.

Kompleks 8 – zbożowo pastewny mocny

- obejmuje gleby utworzone w materiale zwięzłym – ily. Cechą charakterystyczną tych gleb są wadliwe stosunki wodne. Na glebach tego kompleksu większy udział winny stanowić rośliny pastewne. Zajmuje on powierzchnię 190 ha - 7,6 %. Duży kompleks tych gleb występuje w miejscowości Kostrzyna, Górki, Przystajń.

Pozostały obszar gruntów ornych gminy zaliczono do kompleksu 6-go żytniego (żytnio-

ziemniaczanego) słabego, kompleksu 7-go żytniego (żytnio-ziemniaczanego) najsłabszego oraz kompleksu 9-go zbożowo-pastewnego słabego o ogólnej powierzchni 2097 ha – 83,7 %.

Kompleksy użytków zielonych

Kompleks średni 2z - użytki zielone średnie: obejmuje gleby mułowo-torfowe, torfowe oraz mady. W klasyfikacji gleboznawczej gleby te zaliczone zostały do klasy IV. Kompleks zajmuje powierzchnię 358 ha (58,9 %),

Kompleks 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe: obejmuje gleby mineralne zbyt suche lub zbyt wilgotne oraz gleby organiczne przesuszone lub podtapiane. W klasyfikacji gleboznawczej gleby te zaliczane zostały do klasy bonitacyjnej V i VI-ej.

Kompleksy użytków zielonych występują w dolinie rzeki Liswarty i Pankówki.

Tab. 15. Struktura gospodarstw rolnych

Grupa	Liczba gospodarstw	% ogółu
1 - 2 ha	281	24,5
2 - 5 ha	474	41,3
5 - 7 ha	188	16,4
7 - 10 ha	112	9,8
10 - 15 ha	58	5,0
pow. 15 ha	35	3,0
Razem	1148	100,0

Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 5,78 ha. W „Charakterystyce przestrzeni regionu śląskiego” Gmina Przystajń nie została zaliczona do obszarów o największych predyspozycjach dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Tab. 16. Struktura zasiewów

Rodzaj uprawy	Powierzchnia (ha)	%
Pszenica	111	3,1
Żyto	1633	45,4
Jęczmień	147	4,1
Owies	187	5,2
Pszonżyto	402	11,2
Mieszanki zbożowe	610	16,9
Razem zboża	3090	85,9
Ziemniaki	397	11,0
Okopowe pastewne	34	0,9
Strączkowe pastewne	15	0,4
Motylkowe pastewne	40	1,1
Warzywa	22	0,6
Ogółem zasiewy:	3598	100,0

Tab.17. Przetwórstwo rolno-spożywcze

Branża	Liczba
Mleczarnie	-
Piekarnie	1
Ubojnie i masarnie	1
Młyny i kaszarnie	2
Mieszalnie pasz	-
Przetwórnice owoców i warzyw	-
Przetwórnice ryb	-
Ubojnie i przetwórnice drobiu	-
Inne	-
Razem:	4

V. Infrastruktura techniczna

5.1. Infrastruktura komunikacyjna

Charakterystyka dróg publicznych.

Przez teren gminy Przystajń nie przebiegają żadne drogi krajowe. Przebiega natomiast jedna droga wojewódzka, którą zarządza Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach.

Tab. 18. Wykaz dróg wojewódzkich przebiegających przez gminę Przystajń

1	Nr drogi	Przebieg drogi na terenie gminy	Długość drogi na terenie gminy
1	494	► (granica gminy - Panki) – Przystajń - Podłęże Szlacheckie (granica gminy - Bodzanowice) ◄	6,6 km

Tab. 19. Wykaz dróg powiatowych przebiegających przez gminę Przystajń

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi na terenie gminy	Długość drogi na terenie gminy /km/	
			ogółem	w tym o nawierzchni bitumicznej
1	2031S	Podłęże Królewskie - Podłęże Szlacheckie (# DW 494)	2,000	2,000
2	2032S	Kostrzyna - Dankowice Piaski	1,100	1,100
3	2034S	Przystajń (#494) - Kostrzyna	3,900	3,900
4	2051S	Podłęże Szlach. (# DW 494) - Kuźnica Nowa - Stany - Górki	6,200	4,500
5	2052S	Przystajń - Górki - Bór Zajaciński - Ługi-Radły	6,800	6,800
6	2053S	Przystajń - Wrzosey - Ługi-Radły – Kamińsko	11,800	10,000
7	2054S	droga przez wieś Ługi Radły	1,400	1,400
8	2056S	Wrzosey-Wilcza Góra	3,700	3,000
9	2058S	Kamińsko – granica LP	0,700	0,000
10	2010S	Ługi-Radły – Panosów (Niwki, most)	1,600	1,600
11	2011S	Kamińsko – Zborowskie (Brzegi, most)	0,600	0,000
12	2012S	Kamińsko – Łebki (granica powiatu)	0,300	0,000
		Razem:	40,100	34,300

Z sieci dróg powiatowych o nawierzchni twardej większość wymaga już pilnego remontu lub przebudowy.

Tab. 20. Wykaz dróg gminnych

L.p	Nr drogi	Przebieg drogi gminnej	Długość drogi /km/	
			ogółem	w tym o nawierzchni twardej
1.	678001S	► (# DP2034S Przystajń, ul.Targowa) – Przystajń ul. Kolejowa, ul.Ogrodowa –Kuźnica Stara ◄(granica z Gminą Panki - Pacanów)	2,700	2,700
2.	678002S	► (# granica Gminy Panki - Cyganka) –Kuźnica Stara przez wieś ◄ (# DP2034S Kostrzyna)	4,000	1,000
3.	678003S	► (# DP2034S Mrówczak) ◄ (# DG Kuźnica Stara –rynek)	1,600	1,600
4.	678004S	►(# DP2034S Mrówczak)-Mrówczak I ◄(# DG Mrówczak-Smugi)	1,400	0,000
5.	678005S	► (# DP 2034S Mrówczak) – Mrówczak II	0,700	0,000
6.	678006S	► (# DP 2034S Kostrzyna) – ◄ (# DG Michalinów)	2,500	0,000
7.	678007S	► (# DP 2034 Kostrzyna) - działka D-497	0,300	0,000
8.	678008S	► (# DP 2034 Kostrzyna) - działka D-516	0,300	0,000

Strategia Rozwoju Gminy Przystajń na lata 2016-2022

9.	678009S	▶ (# DP 2034 Kostrzyna) - działka D-195	0,200	0,000
10.	678010S	▶ (# DP 2034S Mrówczak) – Mrówczak - Michalinów ◀ (# DW 494 Podłęże Szlacheckie)	3,100	3,100
11.	678011S	▶ (# DP 2051S Podłęże Szlacheckie) - (grunty Wspólnoty mieszk.)	0,100	0,100
12.	678012S	▶ (# DP 2034S Przystajń, ul. Targowa) – Przystajń ul.Słoneczna ◀ (DW 494 Przystajń ul.Powst.Śl.)	2,100	0,900
13.	678013S	▶ (# DW 494 Przystajń, ul.Powstańców Śl.) - osiedle domów jedn.	0,100	0,100
14.	678014S	▶ (# DW 494 Przystajń, ul.Powstańców Śl.) – Przystajń ul. Boczna – Antonów Pola ◀ (Antonów Pola)	1,400	1,100
15.	6780015S	▶ (# DP 2034S Przystajń, ul. Targowa) – Przystajń, ul. 40-lecia PRL ◀ (# DG Przystajń, ul.Kolejowa)	0,600	0,300
16.	678016S	▶ (# DP 2034 Przystajń, ul. Targowa) – ◀ (grunty Wspólnoty mieszk.)	0,100	0,100
17.	678017S	▶ (# DW 494 Przystajń, ul.Częstochowska) – Przystajń ul.St.Sojczyńskiego ◀ (# DG Przystajń, ul.Kolejowa)	0,300	0,300
18.	678018S	▶ (# DW 494 Przystajń, ul. Powstańców Śl.) – Przystajń ul.Krótko ◀ (# DG Przystajń, ul.Szkolna)	0,200	0,200
19.	678019S	▶ (# DW 494 Przystajń, ul. Powstańców Śl.) – Przystajń ul.Polna ◀ (# DP 2052S Przystajń, ul.Nowa)	0,800	0,300
20.	678020S	▶ (# DP 2052S Przystajń, ul.Nowa) – Przystajń, ul.Szkolna – Antonów – Kuźnica Nowa ◀ (# Kuźnica Nowa, most)	3,800	3,700
21.	678021S	▶ (# DP 2052S Przystajń, ul.Nowa) – Przystajń ul. Leśna	0,200	0,200
22.	678022S	▶ (# DG Przystajń ul. Szkolna) – w kierunku Górki (Cybata Góra) ◀ (# DG Galińskie)	2,300	2,300
23.	678023S	▶ (# DG Antonów) – Kuźnica Nowa – Galińskie – Stany ◀ (# DP 2051S Stany)	2,100	2,100
24.	678024S	▶ (# DW 494 Przystajń, ul.Częstochowska) – Bagna ◀(granica gminy Jaciska)	2,600	0,200
25.	678025S	▶ (# DW 494 Przystajń, ul.Częstochowska) – Przystajń ul.Widawa – Bagna ◀ granica lasu	2,300	1,300
26.	678026S	▶ (# DP 2052S Brzeziny) – Sachalin ◀ (# DP 2053S Brzeziny)	2,200	0,000
27.	678027S	▶ (# DP 2053S Brzeziny) – Brzeziny ◀ (# DP 2056S Wrzosey)	1,700	1,600
28.	678028S	▶ (# DP 2053S Brzeziny) – Brzeziny (Izabelów) (# DP 2056S Wrzosey)	1,200	1,200
29.	678029S	▶ (# DP 2056S Wilcza Góra) ◀ (Lasy państwowe)	0,600	0,000
30.	678030S	▶ (# DP 2056S Wilcza Góra) ◀ w kierunku Bór Zajaciński	0,400	0,000
31.	678031S	▶ (# DP 2053S Wrzosey) - działka D-86	0,300	0,000
32.	678032S	▶ (# DP 2053S Wrzosey) - Wrzosey (Hajda) ◀ (# DP 2052S Górki)	2,400	2,400
33.	678033S	▶ (# DP 2051S Stany) – Stany przez wieś –Radły ◀ (# DP 2052S Ługi-Radły)	3,400	1,600
34.	678034S	▶ (# DP 2052S Wężina) - Wężina przez przysiółek ◀ (#DG Stany)	1,300	1,000
35.	678035S	▶ (# DG Bór Zajaciński) - Siekierowizna ◀(# DG Bór Zajaciński)	1,900	1,300
36.	678036S	▶ (# DP 2052S Bór Zajaciński) - Bór Zajaciński przez wieś ◀ (# DP 2053S Bór Zajaciński)	2,800	2,800
37.	678037S	▶ (# DP 2053S Bór Zajaciński)-Bór Zajaciński ◀(Bór Zaj. Zagony)	1,900	1,300
38.	678038S	▶ (# DG Bór Zajaciński - Szkoła) ◀ (# DG Dąbrowa Górna)	1,100	1,100
39.	678039S	▶ (# DP 2052S Ługi-Radły ul.Szkolna) – Ługi-Radły: ul.Łąkowa, ul. Radły, ul. Jelenia, ul.Kościelna ◀ (# DP 2010S Ługi-Radły), a/ ul Kościelna do granicy lasu: b/ łącznik ul. Kościelna – ul. Jelenia c/ ul. Jelenia - ul.Łąkowa d/ ul. Radły – stawy	5,300 0,700 0,800 3,100 0,700	4,600 0,000 0,800 3,100 0,700

Strategia Rozwoju Gminy Przystajń na lata 2016-2022

40.	678040S	▶ (# DP 2052S Ługi-Radły ul.Szkolna) - D-594	0,100	0,000
41.	678041S	▶ (# DP 2054S Ługi-Radły) – Ługi-Radły ul.Leśna ◀ (LP)	0,800	0,000
42.	678042S	▶ (# DP 2053S Ługi-Radły) – Dąbrowa Górna- Dąbrowa Dolna ◀ (# DP 2053S Ługi-Radły)	6,200	2,900
43.	678043S	▶ (# DP 2053S Kluczno) – Kamińsko (Parkitna) ▶ (# DP 2053S Kamińsko)	2,500	0,000
44.	678004S	▶ (# DP 2053S Kluczno) – ◀ (Lasy państwowe)	1,000	0,000
45.	678045S	▶ (# DP 2053S Kamińsko) – Kamińsko –Górna Kolonia ◀ (# DP 2058S Kamińsko)	3,100	0,000
		Razem:	76,000	18,000

Z ogólnej sieci dróg gminnych jedynie 18 km t.j. 24 % posiada nawierzchnię twardą. Jednak wiele z nich wymaga już pilnego remontu lub przebudowy.

5.2. Infrastruktura teleinformatyczna

Usługi telefoniczne zapewniają operatorzy telefonii stacjonarnej i komórkowej.

Dostawę Internetu przewodowego zapewnia na terenie gminy firma PROTONET, Orange, Netia.

Dostawę Internetu bezprzewodowego zapewniają na terenie gminy firmy: Orange, Play, Plus, T-Mobile, Cyfrowy Polsat.

W roku 2015 r. wybudowane zostały sieci internetu światłowodowego: Śląska szkieletowa sieć regionalna oraz sieć E-region.

5.3. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Wodociągi

Gmina Przystajń zwodociągowana jest w 92 %.

Tab.21. Zaopatrzenie w wodę

długość sieci rozdzielczej /w km/	budynki mieszkalne i zbiorowego zamieszkania przyłączone do sieci		woda /tys.m ³ /	
	budynki	mieszkania	pobrana z ujęć	dostarczona odbiorcom
94,4	1905	40	247	188

Wydajność studni: Przystajń: 115 m³/godz., Bór Zajaciński: 45,0 m³/godz.

Kanalizacja sanitarna, oczyszczanie ścieków

Gmina Przystajń w porozumieniu z Gminą Panki wybudowała wspólną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 550 m³/dobę. Oczyszczalnia ta zlokalizowana jest na terenie gminy Panki i obsługiwana jest przez Związek Międzygminny Panki - Przystajń ds. Ochrony Wód.

Ogółem do kanalizacji sanitarnej podłączonych jest ok. 770 gospodarstw domowych.

Funkcjonuje poza tym 25 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Nadal jednak z pozostałych gospodarstw domowych nieczystości odprowadzane są do kanalizacji bezodpływowej (szamba), obsługiwanej przez wozy asenizacyjne. Można założyć, że

aż 75 % gospodarstw domowych z terenu gminy odprowadza ścieki do szamb bez wywożenia do oczyszczalni. Główną przyczyną tego zjawiska jest bardzo wysoki koszt transportu tych ścieków. Najbliższe oczyszczalnie znajdują się w Pankach, Krzepicach i Truskolasach.

5.4. Gospodarka odpadami

Odbiorem odpadów od gospodarstw domowych zajmuje się gmina za pomocą firmy wyłonionej w drodze przetargu. Odpady te składowane są na wysypisku śmieci w Sobuczynie.

Tab. 22. Ilość odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2014 r.

Wyszczególnienie	ton
odpady zmieszane	817,54
odpady segregowane (tworzywa sztuczne, makulatura, metale, szkło)	116,16
odpady zielone	3,20
odpady wielkogabarytowe	5,36
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	3,50
zużyte opony	9,42

5.5. Gospodarka mieszkaniowa

Na terenie gminy znajduje się ok. 1900 jednorodzinnych budynków mieszkalnych o łącznej powierzchni ok. 200500 m².

W komunalnym zasobie mieszkaniowym gminy znajdują się jedynie 2 lokale mieszkalne (w Górkach). Brak jest w zasobie mieszkaniowym gminy lokali socjalnych.

W gminie funkcjonują 4 wspólnoty mieszkaniowe.

VI. Analiza SWOT

W wyniku analizy strategicznej SWOT przyjęto następujące ustalenia dotyczące mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń dla rozwoju Gminy Przystajń.

ANALIZA SWOT

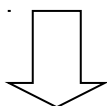
S (Strengths) MOCNE STRONY	W(Weaknesses) SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Czyste środowisko. 2. Duże zalesienie. 3. Kapitał społeczny. 4. Bliskość aglomeracji górnośląskiej. 5. Dogodne powiązania komunikacyjne (DW 494). 6. Sprawne ujęcie wody + stacja uzdatniania oraz sieć wodociągowa (woda bardzo dobrej jakości). 7. Dobrze zorganizowana sieć szkół i przedszkoli. 8. Dobrze funkcjonujące placówki służby zdrowia. 9. Plan zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy. 10. Aktywna działalność organizacji pozarządowych. 11. Bezpieczna gmina. 12. Szerokopasmowy Internet. 13. Potencjał turystyczny i rekreacyjny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba jakość gleb. 2. Niska gęstość zaludnienia. 3. Zbyt rozproszona zabudowa. 4. Zły stan techniczny dróg. 5. Brak chodników i dróg rowerowych. 6. Brak dużych zakładów pracy. 7. Niezagospodarowane centrum Przystajni. 8. Niewystarczająco skanalizowana gmina. 9. Zbyt dużo budynków pokrytych eternitem. 10. Brak zbiorników wodnych. 11. Brak obwodnicy Przystajni. 12. Sezonowa niska emisja. 13. Niewystarczająco uzbrojone tereny inwestycyjne. 14. Brak sieci gazowej.

O (Opportunities) SZANSE	T(Threats) ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania. 2. Współpraca międzygminna i z powiatem. 3. Napływ inwestorów i kapitału (bliskość aglomeracji górnośląskiej i Częstochowy). 4. Rozwój turystyki. 5. Specjalizacja i dywersyfikacja w rolnictwie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt niska dochodowość gminy. 2. Starzejące się społeczeństwo. 3. Konkurencja innych gmin i powiatów. 4. Polityka władz centralnych i regionalnych w stosunku do gmin. 5. Migracja zarobkowa. 6. Zła koniunktura gospodarcza.

VII. Misja rozwoju Gminy Przystajń do roku 2022

Przeprowadzona diagnoza i analiza strategiczna pozwalają na zdefiniowanie misji rozwoju Gminy Przystajń.

MISJA ROZWOJU GMINY PRYZSTAJŃ

**WIELOFUNKCYJNY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY
W OPARCIU O ZASADĘ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU,
A W KONSEKWENCJI POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I
ZASPOKOJENIE POTRZEB NASTĘPNYCH POKOLEŃ.**

VIII. Strategiczny Program Rozwoju – cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań.

Na podstawie tak zdefiniowanej misji rozwoju zdefiniowano następujące cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań.

Cel strategiczny 1 INFRASTRUKTURA Nowoczesna infrastruktura techniczna	Cele operacyjne 1.1. Rozwój infrastruktury drogowej. 1.2. Dalsza rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych. 1.3. Rozwój gospodarki przestrzennej. 1.4. Rozwój infrastruktury i technologii informacyjno-komunikacyjnych.
Cel strategiczny 2 KAPITAŁ LUDZKI Otwarty, kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki	Cele operacyjne 2.1. Upowszechnianie społeczeństwa informacyjnego. 2.2. Podniesienie jakości usług oraz poprawa dostępności edukacji przedszkolnej. 2.3. Rozwój i poszerzenie funkcji obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych, poszerzenie oferty. 2.4. Podniesienie jakości usług edukacji szkolnej.
Cel strategiczny 3 ŚRODOWISKO Środowisko naturalne wysokiej jakości, ochrona wartości przyrodniczych i historycznych	Cele operacyjne 3.1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalna gospodarka zasobami. 3.2. Renowacja i ochrona dziedzictwa historycznego i obiektów zabytkowych. 3.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (solary, ogniwa fotowoltaiczne). 3.4. Promocja ochrony środowiska i postaw proekologicznych. 3.5. Wdrożenie programu usuwania azbestu. 3.6. Popularyzacja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. 3.7. Podejmowanie działań w zakresie ograniczenia niskiej emisji.

Kierunki działań dla celów operacyjnych

Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury drogowej.

Kierunki działań:

1.1.1.	Uczestnictwo w przebudowie dróg powiatowych i wojewódzkich przy współpracy z zarządcami tych dróg.
1.1.2.	Modernizacja i poprawa stanu technicznego istniejącej gminnej infrastruktury drogowej.
1.1.3.	Budowa nowej infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na obszarach inwestycyjnych.
1.1.4.	Budowa i modernizacja infrastruktury towarzyszącej: chodników, dróg rowerowych i oświetlenia ulicznego.

Cel operacyjny 1.2. Dalsza rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych.

Kierunki działań:

1.2.1.	Kontynuacja budowy, rozbudowy i modernizacji systemów wodociągowych.
1.2.2.	Kontynuacja budowy, rozbudowy i modernizacji systemów kanalizacyjnych.
1.2.3.	Modernizacja stacji uzdatniania wody, w celu stworzenia optymalnych możliwości zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę.
1.2.4.	Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Cel operacyjny 1.3. Rozwój gospodarki przestrzennej.

Kierunki działań:

1.3.1.	Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
1.3.2.	Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w szczególności w zakresie nowych terenów pod działalność gospodarczą.
1.3.3.	Uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w tym stref potencjalnej aktywności gospodarczej.
1.3.4.	Systematyczne wyznaczanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
1.3.5.	Inwentaryzacja gruntów, bazy lokalowej, infrastruktury towarzyszącej mającej potencjał do wykorzystania i inwestycji w działalności gospodarczej w celu uwzględnienia jej w ofercie inwestycyjnej.
1.3.6.	Modernizacja Rynku w Przystajni.
1.3.7.	Współpraca w zakresie ochrony zabytków.

Cel operacyjny 1.4. Rozwój infrastruktury i technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Kierunki działań:

1.3.1.	Wykorzystanie istniejących sieci światłowodowych przebiegających przez teren gminy.
1.3.2.	Wdrożenie działań mających na celu zapewnienie dostępu do szerokopasmowego internetu w niektórych miejscowościach gminy.
1.3.3.	Zapewnienie powszechnego dostępu do e-usług i e-administracji.

Cel operacyjny 2.1. Podniesienie jakości usług oraz poprawa dostępności edukacji przedszkolnej.

Kierunki działań:

2.1.1.	Rozwój różnych form wychowania przedszkolnego.
2.1.2.	Dostosowanie ilości placówek przedszkolnych oraz godzin ich funkcjonowania do potrzeb mieszkańców oraz poprawa dostępności miejsc.
2.1.3.	Racjonalizacja struktury placówek oświatowych w zależności od zmian struktury demograficznej.
2.1.4.	Podniesienie jakości oferty edukacji przedszkolnej oraz dostosowanie jej do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności (uzupełnienie o zajęcia korekcyjne, językowe, prozdrowotne, proekologiczne, sportowe i inne).

Cel operacyjny 2.2. Rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu.

Kierunki działań:

2.2.1.	Tworzenie, udoskonalanie i realizacja programów pomocy rodzinie i pomocy społecznej przeciwdziałających wyłączeniu społecznemu.
2.2.2.	Współpraca przy wdrażaniu programów przeciwdziałania bezrobociu.
2.2.3.	Wsparcie opieki nad dziećmi - poprawa dostępu do usług przedszkolnych.
2.2.4.	Wprowadzenie działań mających na celu ograniczenie patologii społecznych poprzez profilaktykę, np. grupy wsparcia, profesjonalne doradztwo prawne, zawodowe, pomoc psychologiczną, poradnictwo, mediacje i inne.

Cel operacyjny 2.3. Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczności.

Kierunki działań:

2.3.1.	Organizacja zajęć pozalekcyjnych, szkoleniowych w obiektach placówek oświatowych i kulturalnych.
2.3.2.	Wsparanie i promocja innowacyjnych form kształcenia (np. e-edukacja).

Cel operacyjny 2.4. Rozwój i poszerzenie funkcji obiektów dydaktycznych, kulturalnych, oraz sportowo-rekreacyjnych, stworzenie profesjonalnej oferty.

Kierunki działań:

2.4.1.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury bazy oświatowej oraz doposażenie w sprzęt komputerowy, audiowizualny i pomoce dydaktyczne.
2.4.2.	Utrzymanie wysokiego poziomu usług edukacyjnych oraz stworzenie oferty edukacji pozaszkolnej (zajęcia pozalekcyjne, sportowe, kursy, zajęcia taneczne, aktorskie i inne) na bazie gminnych placówek oświatowych i kulturalnych.
2.4.3.	Wsparanie młodzieży najzdolniejszej (system nagród i stypendiów).
2.4.4.	Kontynuacja modernizacji i wyposażenia świetlic wiejskich.
2.4.5.	Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boisk szkolnych, placów zabaw, zagospodarowanie terenu wokół).
2.4.6.	Promocja sportu i aktywnego wypoczynku, wspieranie działalności klubów sportowych i innych organizacji pozarządowych.

Cel operacyjny 3.1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalna gospodarka zasobami.

Kierunki działań:

3.1.1.	Wspieranie działań mających na celu ochronę środowiska przyrodniczego i krajobrazu.
3.1.2.	Wspieranie racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi.
3.1.3.	Realizacja programu usuwania azbestu.
3.1.4.	Promocja i wspieranie ekologicznych przedsięwzięć inwestycyjnych.
3.1.5.	Kontynuacja budowy, rozbudowy i modernizacji systemów wodociągowych i kanalizacyjnych.
3.1.6.	Wsparcie w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków.
3.1.7.	Realizacja programu ograniczenia niskiej emisji (solary, ogniwa fotowoltaiczne, piece ekologiczne).
3.1.8.	Modernizacja infrastruktury oświetlenia ulicznego.
3.1.9.	Edukacja mieszkańców z zakresu naturalnych zasobów środowiska oraz ich ochrony.

Cel operacyjny 3.2. Renowacja i ochrona dziedzictwa historycznego i obiektów zabytkowych.

Kierunki działań:

3.2.1.	Odnowa i konserwacja obiektów zabytkowych i historycznych przy współudziale partnerów prywatnych, publicznych oraz trzeciego sektora z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej i innych dotacji.
3.2.2.	Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie roli zabytków w ofercie turystycznej gminy.
3.2.3.	Modernizacja Rynku i Sukiennic w Przystajni.

Sformułowane powyżej strategiczne kierunki rozwoju gminy wynikają z założenia, że stabilna i długofalowa realizacja opracowanych celów strategicznych i operacyjnych przyniesie wymierne efekty poprawy jakości życia mieszkańców. Kształt merytoryczny strategii rozwoju gminy stanowi i opisuje kierunkowe działania gminy, które docelowo zapewnią jej oczekiwany zrównoważony wieloaspektowy rozwój.

Strategia jest dokumentem otwartym i nie wyczerpuje wszystkich sfer działalności gminy, a wyznaczone w programie rozwoju filary - obszary strategiczne/obszary interwencji, czyli infrastruktura, kapitał ludzki oraz środowisko wymagają opracowania branżowych strategii, szczegółowych programów rozwoju i wieloletnich planów inwestycyjnych. Takie rozwiązanie usprawni proces zarządzania gminą oraz pozwoli na zaplanowanie i zabezpieczenie odpowiednich do tego narzędzi.

IX. Spójność strategii z dokumentami wyższego szczebla

Wizja, misja gminy oraz plan jej realizacji wyrażający się w sformułowanych celach strategicznych i operacyjnych wymaga zgodności z dokumentami wyższego szczebla o charakterze strategicznym dla całego województwa, kraju i Europy. Polityka rozwoju gminy musi uwzględniać i wpisywać się w globalną koncepcję rozwoju określoną w dokumentach nadrzędnych.

Wypracowany w Strategii Rozwoju Gminy Przystajń „scenariusz” zmian jakie należy przeprowadzić w celu wdrażania polityki zrównoważonego, wieloaspektowego i spójnego rozwoju wpisuje się w założenia następujących dokumentów europejskich, krajowych i regionalnych:

- 1) Średniookresowa Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Europa 2020,
- 2) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r.,
- 3) Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.,
- 4) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR),
- 5) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”,
- 6) Strategia Rozwoju Powiatu Kłobuckiego.

W niniejszej strategii szeroko uwzględniono trzy główne priorytety strategiczne Europy 2020 – wsparcie rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Rozwój inteligentny Gminy Przystajń to w szczególności zwiększenie udziału innowacyjnych technologii przyjaznych środowisku, innowacji w kształceniu (podniesienie zastosowań e-edukacji w gminie), oraz wprowadzenie intensywnych działań w kierunku dalszej informatyzacji gminy i cyfrowej modernizacji. Strategia Europa 2020 zakłada również wzrost wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata do 75%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii o 20% w celu ochrony klimatu, podniesienie poziomu wykształcenia i zwiększenie odsetka osób uzyskujących wyższe wykształcenie oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem.

Dokumenty strategiczne szczebla krajowego – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030, Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 kładą duży nacisk na rozwój w kierunku sprawnego i efektywnego państwa, konkurencyjnej gospodarki oraz spójności społecznej i terytorialnej.

Strategia Rozwoju Gminy Przystajń na lata 2016-2022

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR), jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

- 1) wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- 2) budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
- 3) tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Priorytetowe działania na szczeblu regionalnym określone w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego : „Śląskie 2020+” to:

- A) Nowoczesna gospodarka,
- B) Szanse rozwoju mieszkańców,
- C) Przestrzeń,
- D) Relacje z otoczeniem.

Ponad powyżej wymienione dokumenty w kraju obowiązują również powiązane ze sobą z uwagi na jednolity system zarządzania strategicznego: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz osiem sektorowych strategii: Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki; Strategia rozwoju kapitału ludzkiego; Strategia rozwoju transportu; Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko; Sprawne państwo; Strategia rozwoju kapitału społecznego; Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej; Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa.

W trakcie realizacji procesu powstawania Strategii Rozwoju Gminy Przystajń na lata 2016-2022 oraz w trakcie określania trendów rozwojowych i formułowania celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań wszystkie w/w dokumenty zostały wnikliwie przeanalizowane pod kątem zgodności priorytetów. Szczegółowa analiza wykazała, iż działania planowane na szczeblu samorządu Gminy Przystajń określone w celach strategicznych w pełni korespondują z przyjętym trendem na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

X. Finansowanie

Gmina Przystajń mimo, że jest gminą niewielką obszarowo, prowadzi aktywną politykę inwestycji i wdrażania nowych rozwiązań i technologii. Przejawia się to w ilości zrealizowanych projektów i zadań inwestycyjnych. Bliskim gminie działaniem są również inwestycje w sferze społecznej – realizacja przedsięwzięć miękkich, skierowanych do lokalnej społeczności, dzieci i młodzieży szkolnej. W dominującej większości są to działania zrealizowane z udziałem środków zewnętrznych, z budżetu Unii Europejskiej i innych dotacji.

Mimo dużej samodzielności gminy i zrównoważonej gospodarki finansowej niezbędne jest wsparcie planowanych procesów rozwojowych środkami zewnętrznymi. Środki zabezpieczające realizację zadań zapisanych w poszczególnych celach operacyjnych pochodzić będą z następujących źródeł:

- a) z programów pomocowych UE,
- b) z programów rządowych,
- c) z budżetu państwa,
- d) z budżetu Gminy Przystajń,
- e) ze środków zaangażowanych przez krajowych i zagranicznych inwestorów prywatnych,
- f) z krajowych i zagranicznych organizacji pozarządowych,
- g) z instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych.

XI. Monitoring i ewaluacja strategii

Gwarancją prawidłowego wdrażania i monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Przystajń jest ścisła współpraca wielu instytucji sektora publicznego, prywatnego, pozarządowego, a także mieszkańców gminy.

Sformułowana strategia rozwoju gminy w podziale na cele strategiczne i podległe im cele operacyjne jest wyzwaniem dla wszystkich podmiotów związanych z gminą. Równie ważne co posiadanie strategii jest kontrola jej właściwego wdrażania.

W celu uzyskania właściwej kontroli nad tym procesem i weryfikacji postępów, konieczne jest wprowadzenie zasad stałego, okresowego monitoringu, którego celem jest uzyskanie konkretnych mierników osiągnięcia założonych celów. Wybór właściwych mierzalnych wskaźników dostępnych w statystyce publicznej i wewnętrznej gminy spowoduje efektywne monitorowanie procesów wdrażania strategii.

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem żywym i dynamicznie reagującym na zmiany. W celu zapewnienia sprawnej realizacji i oceny jej postępów, ale również aktualizacji i dostosowania do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, konieczne jest powołanie jednostki odpowiedzialnej za monitoring i ewaluację. Zespół ds. strategii powinien składać się z osób różnych środowisk opiniotwórczych. Rekomenduje się, aby nie rzadziej niż okres wyborczy, czyli raz na cztery lata, zespół ds. strategii dokonał szczegółowej analizy realizacji celów strategicznych w oparciu o opracowane wskaźniki dostępne w statystyce publicznej i wewnętrznej gminy. Szczegółowa, systematyczna analiza powinna opierać się na sporządzaniu rocznych sprawozdań z oceny stopnia realizacji i oddziaływania (oceny wpływu na poprawę komfortu i jakości życia mieszkańców). W przypadku stwierdzenia zmian warunków i bieżącej sytuacji gminy konieczna jest aktualizacja dokumentu. Ważnym elementem tego sprawozdania powinna być również analiza zagrożeń utrudniających jej realizację oraz opracowanie systemu działań naprawczych.

Poza stałym monitoringiem zaleca się również dokonywanie ewaluacji dokumentu na podstawie rocznych sprawozdań, tj. oceny stopnia realizacji strategii do założonych wskaźników, prawidłowości ich realizacji, oceny przyjętych wskaźników w odniesieniu do celów strategicznych i operacyjnych. Ewaluacja powinna dostarczyć odpowiedzi na pytanie jakie są efekty realizacji strategii, pokazać szanse i zagrożenia z nią związane oraz celowość przyjętych zasad i procedur, może także zmierzyć poziom zadowolenia mieszkańców z dokonanych zmian.

Poniżej przedstawiona lista rekomendowanych mierników realizacji strategii stanowi propozycję oraz może podlegać modyfikacjom.

Cel strategiczny I. Zintegrowana i nowoczesna infrastruktura techniczna

- 1) liczba km wyremontowanych dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich,
- 2) liczba km nowo wybudowanych dróg gminnych,
- 3) liczba km nowo wybudowanych chodników i ciągów pieszo-rowerowych,
- 4) ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej w % ludności ogółem,
- 5) liczba zmodernizowanych gminnych ujęć wody,
- 6) liczba mieszkańców, którzy skorzystali ze wsparcia gminy w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 7) powierzchnia terenów inwestycyjnych,
- 8) powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
- 9) powierzchnia terenów pod budownictwo mieszkaniowe,
- 10) powierzchnia terenów przeznaczonych na rozwój funkcji turystycznej,
- 11) liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnictwa socjalnego.

Cel strategiczny II. Otwarty, kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki

- 1) liczba zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych,
- 2) liczba osób (rodzin) korzystających z pomocy społecznej,
- 3) średnia punktacja z testów gimnazjalnych,
- 4) liczba dzieci w przedszkolach,
- 5) liczba członków klubów/sekcji sportowych,
- 6) wartość inwestycji infrastrukturalnych w zakresie wyposażania placówek edukacyjnych (w tym sprzętu technologii teleinformatycznych),
- 7) ilość organizacji pozarządowych.

Cel strategiczny III. Środowisko naturalne wysokiej jakości, ochrona wartości przyrodniczych i historycznych

- 1) długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- 2) liczba nowo wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 3) liczba obiektów użyteczności publicznej, w których przeprowadzono termomodernizację,
- 4) liczba odnowionych obiektów zabytkowych i historycznych,
- 5) liczba gospodarstw domowych korzystających z innowacyjnych technologii grzewczych,
- 6) liczba powstałych na terenie gminy źródeł energii odnawialnych,
- 7) powierzchnia zrekultywowanych terenów przyrodniczo zdegradowanych.

XII. Spis tabel

- Tab. 1. Miejscowości w Gminie Przystajń (stan na 30.11.2015 r.).
- Tab. 2. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy.
- Tab. 3. Struktura ludności w gminie w przedziałach wiekowych w roku 2015.
- Tab. 4. Struktura ludności w gminie w roku 2015.
- Tab. 5. Bezrobocie w gminie (stan październik 2015 r.).
- Tab. 6. Liczba uczniów w roku szkolnym 2015/2016.
- Tab. 7. Dane statystyczne Gminnej Biblioteki Publicznej w Przystajni.
- Tab. 8. Struktura świadczeń w roku 2014.
- Tab. 9. Kategorie przestępstw stwierdzonych w Gminie Przystajń w roku 2014.
- Tab. 10. Kategorie zdarzeń w Gminie Przystajń w roku 2014.
- Tab. 11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na 30 listopada 2015 r.).
- Tab. 12. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy.
- Tab. 13. Zestawienie klas bonitacyjnych gruntów ornych.
- Tab. 14. Zestawienie klas bonitacyjnych użytków zielonych.
- Tab. 15. Struktura gospodarstw rolnych.
- Tab. 16. Struktura zasiewów.
- Tab. 17. Przetwórstwo rolno-spożywcze.
- Tab. 18. Wykaz dróg wojewódzkich przebiegających przez gminę Przystajń.
- Tab. 19. Wykaz dróg powiatowych przebiegających przez gminę Przystajń.
- Tab. 20. Wykaz dróg gminnych.
- Tab. 21. Zaopatrzenie w wodę.
- Tab. 22. Ilość odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2014 r.